

The image shows the front cover of an old book. The spine is made of dark brown leather. The main cover is decorated with a complex marbled pattern in shades of black, grey, and cream, with small flecks of red and blue. A white rectangular label is pasted onto the bottom left corner of the cover.

203
203

ՀԱՅԿ

203

ՀԱՄԵՌՈՏ

ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ

Վասն Սանկանց՝ որք զառաջինն
մատչին 'ի սբ Խորհուրդ

ՀԱՂՈՐԴՈՒԹԵՆՆ

Թարգմանեալ յիտալական 'ի Դ-ր
աշխարհաբառ լեզու 'ի Գրառ. 12, 'ճ.
պատիւ օրհնաբանեալ Լուսին,
Ե յօգտաւ Հայկազանի
Հոգեւորաց :

ԴԻԹԵՆՍ, յամի ՏՇ 1802.
'ի Տպրնի Հարց Մխիթարեանց :
Հրատմաւ Սեթապուրաց :

հանարգելն: Լա Տէճ Տառ-Լէ Կառ-
նաւ ուղղաւ, եւ իր զէրքը Բժշի-
լա-ցանկացողը՝ ջանայ աս Գրքո-
նին Տէճ Գրածնէրը ազելի Տիրոս տա-
նէլ, ու Տիրոս պահէլ. որ չըլլայ
Լէ Կո-րո-Լէ եւ անխոյն ըլլաւով
տաւր Գրածնի Տէճը Բանայ: Յոր-
տաւարեացել Լժ զան Տարրել:

Հարկ չէ որ աս Գրքին զայն Եւ-
ջայն խօսին, որովհետեւ Կարապետ
նիւրոնն յայտնի չըլլայ, որ՝ Լեւոն
Ինչաւ պարել է, Բայց Սրբո-Լեւոն
Տէճ Լեւորհո-րդը արժանաւորապէս
առնէրն հարկաւոր Եղած Բաները՝
կարճ ճանճով ազել իւրարկցին: Իր
Լեղանակը, այսինքն շարադրող
զէնեպնկն Լարին՝ Քահանայ Տրնի,
եւ Իրաւէրէն Գեւրէ, ու Սէն-
որիւ-պէն Խաչի Տէճ որ ասանկ
Գրքեր չեն պահիր, շար անգամ
հապարտերով պղերեն: Տեսնելով
Տէն ու Եւր. ողջն-Լէն՝ (որոս
նէ-

նիւրոս արագորո-Լեւելն՝ ար' ի Լա-
պար Եօնի հարկ-ը յախո-նէրի ու-
Լաւանին,) աշխարհաբաս Լե-
պանին արարչնէլ, եւ Տիր Լճի
հոգեւոր օգրին համար՝ Կարագրէլ
յարժար Երեւոյն Տէճ: Ուրի իւ-
կարճէն՝ որ Բարեպաշտ Լայր եւ
Սինյո Եղօնէրը, եւ Կարա Կարա-
պետը Սարգիսնիւմն աւար Տէճ
Բաները արդայ արձայնէրն արար-
ճաւան, չէ Գեպոյածնին արդին, եւ
Տոպոյածնին Տրաւնին Բեւրէն. եւ
ասանկ Տէճ պարելն օգրանոր Գիրք
Տը ըլլայ:

Պարաշտ է աս կարճ յաւան-
բանո-Լէ զէրջ Պօղոս Լաւարե-
լոյն ըսած Կարագրէլ խօսէրը Տրա-
ճէն. որ Լեւ անարժան-Լէ աս-
նէրն ըլլանն նիւ Սրբին Լժ ԿՏն
Տիր Յն Քն՝ Տէն պէպ իւրա-
րապարտեն, ու Գրոյոց իւրա-
նէն: Լճհամարճեալ արոր' իւ-

«Է, զօրենս Սալսեսի առանց ու
 զօրմուծեանց՝ առ երկուք կամ
 երեք վկայիք մեռանէր... Իսկ
 որչափ սաստիկ պատժոց արժանի
 համարեցիք զայն, որ զկրդին ԼՅ
 առ ոտն եհար... ԼՅԼ կիտեմք
 զայն՝ որ ասացն, իմ են վրէժ-
 խնդրութիւնք, և ես հատուցից՝ մ-
 սէ Տր... ԼՅ մեծ էանկանել
 ՚ի ձեռս ԼՅ կենդանոյ։ Եւրայ
 Եղ-ոց Ժ. 28 ց31։

Հ Ե Մ Ե Ռ Օ Տ

Կ Ր Թ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Լն արդոց համար՝ որ առաջին ան-
 փախ Սրբու-Լն պիտի ուսնան։

Ք Հարցումն։
 ու տարիքդ եկեր հասեր է.
 ուստի ինձի կերևայ՝ որ քեզի
 Սրբութիւն առնել պէտք է։

Պատասխանի։
 Երանի թէ Հայր սբ, մեկը ըլլար՝
 որ ինձի առաջնորդէր, վնդի
 իմ բաղձանքս ալ աս է։

Ա 4 հյո

ՀԼ

մարմին առեր, չար չարճեր, մե-
ռեր, և յարութի առեր է. և
երրորդ՝ պիտի հաւատանք որ
Լճ արդար դատաւոր է, ու
վարձք պըւօղ. քի որ Լճ ա-
ղէկները կը վարձատրէ՝ արքայ-
ութիւն տալով, ու գէշերը
կը պատժէ՝ դժուր շրջելով։

Էյ. Ով որ աս բաները չի գի-
տեր նէ ի՞նչ կըլլայ։

Պե. Ձի կրնար փրկընիլ, և սք
Խորհուրդները առնելու ըն-
դունակ չըլլար, ու իր առած
արձակումնալ՝ արձակուամ չի
սեպո՞ւիր։

Էյ. Լս բաները մէկ անգամ սգր-
վելը հերիք է մի։

Պե. Հերեք չէ. պէտք է որ միշտ
գիտնանք. ուստի՝ թէ որ մէկը
պըզտըկուց սորված ըլլայ, ու
ծերութեան ատենը չի գիտ-
նայ, պէտք է որ նորէն սորվի.

չէ

չէ նէ՝ չի կրնար փրկընիլ, և
սք Խորհուրդները առնելու ըն-
դունակ չըլլար։

Էյ. Ի՞նչ ըսել է Լճ մէկ է։

Պե. Ըսել է՝ որ մէկ Լճ միայն
կայ։

Էյ. Ի՞նչ ըսել է Լճը իրեք է։

Պե. Ըսել է թէ աս Լճ՝ որ եռ-
թեամբ մի միայն է, իրեք զա-
նազան Լճն ունի՝ որ Հայր,
Որդի, և Հոգի սք կըսո՞ւին։

Էյ. Լս իրեք Լճն ինչեքալ Լսա-
ռած են մի։

Պե. Հրամարես, Լճ են։

Էյ. Լճն մէկ է նէ իրեք Լճ են։

Պե. Բաւ լիցի, իրեք Լճը մէկ
Լճ է. վասնզի իրեքնալ մէկ է-
ութիւն, մէկ բնութի, և մէկ
գոյութիւն ունին։

Էյ. Բա մարմին առաւ՝ ըսելը,
ի՞նչ ըսել է։

Պե. Ըսել է՝ որ երկրորդ Լճը

- ամենասք Երրորդութեան, քի՛
Որդին Լճ՝ մարդ եղաւ յորո-
վայնի սք կոյս Սարիամու՝ զո-
րութեամբ Հոգւոյն սքյ։
- Կ. Ինչո՞ւ համար մարդ եղաւ։
- Պ. Սեր հոգին փրկելու հա-
մար։
- Կ. Սարդ ըլլալու համար անու-
թենէ ելաւ մի։
- Պ. Չեղաւ. հոպա ինչպէս որ
յառաջ էր՝ անանկ Լճ մընաց.
և վերջէն մարդ եղաւ՝ որ յա-
ռաջ չէր։
- Կ. Եւ Լճին անունը ինչ է։
- Պ. Յո՛ւ Ք.ս։
- Կ. Յո՛ւ Ք.ս քանի՞ Լճ ունի։
- Պ. Սէկ Լճ միայն ունի։
- Կ. Քանի՞ բնութի ունի։
- Պ. Երկու բնութիւն ունի, քի՛
անային և մարդկային։
- Կ. Լճային բնութիւն ուսկի՞ց ա-
ռաւ։

Պ. :

- Պ. Յո՛ւ Հօրէ՛ի յաւիտենից։
- Կ. Սարդկային բնութիւն ուսկի՞ց
առաւ։
- Պ. Սք կոյս Սարիամ Լստ-
ուածածնէն։
- Կ. Լճութե՛ դիէն մայր ունեցաւ
մի։
- Պ. Չէ. բայց միայն Հայր ու-
նեցաւ։
- Կ. Սարդկութե՛ դիէն հայր ու-
նեցաւ մի։
- Պ. Չէ. բայց միայն Սայր ու-
նեցաւ։
- Կ. Հոպա սք Յովսէփը իր հայրը
չէր մի։
- Պ. Չէ. բայց փեսայ սք կոյս
Սարիամ Լճածնին էր, և Յո՛ւ
Ք.սի հօրը տեղ սեպուած։
- Կ. Ք.սի չարչարանքը՝ մահը՝ ու
յարութիւն ինչ ըսել է։
- Պ. Ըսել է, թէ Յո՛ւ Ք.ս՝ մարդ-
կութեամբը աշխրբիս վրայ իր
սք

սի վարդապետութիւնը (որ փրկու-
կութեան ճամբայ է,) մեզին սոր-
վեցնելով, երեսունչորեք տա-
րի ապրելէն ետքը, վերջապէս
պոնտացի Պիղատոսին ատենը
շատ սաստիկ տանջանք քա-
շեց, ու մեզին համար սի Խա-
չին վրայ մեռաւ, և երրորդ-
օրը՝ իր զօրութիւնը՝ յաղթութիւն
և փառք յարեալի մեռելոց։
Էջ. Լաւ մը մեկնէ ինծի, թէ Լճ
արդար դատաւոր, ու վարձք
տրւող է ըսելը՝ ի՞նչ ըսել է։
պի. Ըսել է, որ Լճ խիստ բը-
դար դատաւորի մը պէս ամմե-
նուն գործքին կընայի. ու թէ
որ բարի են՝ անոնց յաւիտե-
անկան վարձք կուտայ. և թէ
մահու չափ գեշ են՝ յաւիտենա-
կան պատժով կը դատապարտէ։
Էջ. Երբ ժամանորապէս դա-
տաւոր կըլլայ Լճ։

Լ.Բ

պի. Լճին մարդու մեռած ա-
տենը, և ընդհանրական դա-
տաստանին։

Էջ. Ուրիշ բան ալ հաւատալու
և գիտնալու պարտք ունի՞նք
մի։

պի. Հրամբերես. գոնէ ընդհան-
րապէս ուրիշ ամմեն ճշմար-
տութիւններու՝ որ Լճ սի Լկե-
ղեցւոյն յայտներէ, պիտի հա-
ւատանք։ Ղարձեալ՝ ով որ իր
կարողութեանը չափ՝ Հաւա-
տալքին ուրիշ մնացած մաս-
ները, Հայր մերը, Եւ Եւ
Լկեղեցւոյ պատուիրանները,
գլխաւոր սի Խորհուրդները՝ որ
աւելի հարկաւոր են, քի՛ւ Վեր-
տութիւնը, Հաղորդութիւնը,
և Եպաշխարութիւնը, ու մեկալ-
նոնք ալ՝ երբ որ առնելու կըլլայ,
չի գիտնայ նէ, մեծ մեղաց տակ
կըմնի, ու վերջապէս ամմեն
մարդ

մարդ իր վիճակին պարտքը պիտի գիտնայ :

հ. Ըստ ըսած բաներոյ հասկըցայ . հիմա ըսէ ինծի , թէ որ մէկը քեզի հարցնելու ըլլար , թէ ի՞նչ կը հաւատաս , անոր ի՞նչ պատասխան կուտայիր :

դ. Ըստ պատասխանը կուտայի . թէ ինչ որ Սայր մեր սբ Լ . կեղեցին կը պահէ և կը հաւատայ՝ ես ալ կը հաւատամ :

հ. Ըստ ամեն բաները ի՞նչպէս կը հաւատաս :

դ. Հաստատութեամբ կը հաւատամ :

հ. Ինչո՞ւ համար կը հաւատաս :

դ. Ստանդի Ըժ՝ որ անսխալ ճշմարտութի է , և չի կրնար ստել ու սխալիլ , ամենը սբ Լ . կեղեցւոյ յայտներէ , և սբ Լ . կեղեցին ալ անոնք մեզի կը սորվըցնէ :

հ.

հ. Հաւատքի մասնաւոր Ներգործութիւնները ընելու պարտական ենք մի :

դ. Հրամբերս , չէ թէ միայն Հաւատքի , այլ և Յօւսոյ և Սիրոյ՝ իմ Նշխարոյ՝ մասնաւորներգործութիւններն ալ ընելու պարտական ենք . գլխաւորաբար՝ երոր մտքերնիս կը բացուի , նաև երոր մահոճան վստանդի , իմ մեռնելու մուխաթարայի մէջ գտնուինք նէ . ու շատ անգամ ալ առողջութե ատեննիս , և երոր աս առաքինութիւններուն դէմ մեզի փորձուի կուգայնէ . վնդի ան փորձութիւնները յաղթելու՝ աս ներգործութիւնները ընելէն ուրիշ ճարմը չունինք : (Թէ որ աս ներգործութիւնները ընելու՝ իւրաքանչիւր իւրաքանչիւր տեսակով ձեռքը կը գտնուի) :

հ. Յոյսը ի՞նչ է :

դ.

դիւ. Առաքինութիւնն է, որ ՄԺ
մկրտոնելնուս ատենը մեր հոգ-
ւոյն կուտայ, և աս առաքի-
նութիւնով մենք կը յուսանք՝
որ յաւիտենական կեանքը
վաստակինք, թէ որ քրիստո-
նէաբար ապրինք նէ:

հ. Մանկ է նէ՝ դու ի՞նչ բան
կը յուսաս:

դիւ. Կը յուսամ յաւիտենական
կեանքը, որ է ՂԺԺ տեսնել, ու
յաւիտեան վայելել. և կը յու-
սամ ան կեանքը վաստակելու
միջոցները գտնել:

հ. Աս յաւիտենական կեանքը
ուսկից կը յուսաս:

դիւ. Կը յուսամ Մատուցէ՝ Յոհ
Քիտ արդիւնքովը, և իմ բա-
րի գործերուս արդիւնքովը՝ որ
Մ օգնութիւն կը յուսամ ընել:

հ. Յաւիտենական կեանքը ին-
չու համար կը յուսաս:

դիւ.

դիւ. Միտը համար կը յուսամ որ
ամենակարօղ, բարի, գթած, և
հաւատարիմն ՄԺ մեզի խոստա-
ցաւ ան կեանքը:

հ. Մ բաները որ մենք կը յու-
սանք՝ ո՞ր կը պարունակին:

դիւ. Տէրունական աղօթքին, ցո-
ւայր մերին մէջը:

հ. Սէրը ի՞նչ է:

դիւ. Առաքինութիւնն է, որ ՄԺ
մկրտոնելնուս ատենը մեր հոգ-
ւոյն կուտայ, և աս առաքի-
նութիւնով ՂԺԺ ու մեր ընկեր-
ները կը սիրենք:

հ. Մանկ է նէ՝ դուն ո՞վ պիտի
սիրես:

դիւ. ՕՂԺ, ու իմ ընկերներս:

հ. ՕՂԺ ի՞նչպէս պիտի սիրես:

դիւ. Բոլոր սրտէս, ու ամեն
բանէն վեր:

հ. Մեկերերդ ի՞նչպէս պիտի
սիրես:

դիւ.

պի . Ինծի պէս , ցոյն չպէս որ ես
իս կըտրեմ :

հց . Ըս քու ընկերներդ ո՞վ են :

պի . Ընտր որ Արքայութիւն
կրնան երթալ :

հց . Այլադ զիններդ , Հրէաներդ ,
և ուրիշ անհաւատներդ քու
ընկերներդ են մի :

պի . Հրամարես . վնգի անտըք ալ
սը Հաւատքի կրնան գալ . ա-
նոր համար՝ քանի որ կենդանի
են՝ Արքայութի կրնան երթալ .
որովհետեւ սը Հաւատքը կըր-
նան գտնել :

հց . Ինչո՞ւ համար զԻ՞նչ պիտի սի-
րես :

պի . Ընտր համար որ ըստ ին-
քեան անաւան քարի է :

հց . Հապա քու ընկերներդ ին-
չո՞ւ համար պիտի սիրես :

պի . Ընտր համար որ Ի՞նչ մեզի
սիրիւ կը հրամայէ , և վասնզի

անտըք ալ . Բնի արիւնովը գըն-
ուած են :

Հիմա Սրբա-Եկեան տանելու համար
պէտք է ինչ Բնի արիւնովը անտըք :

հց . Ի՞նչ ինծի՝ Սրբութիւնը լա-
տոնելու համար . քանի՞ բան
պէտք է :

պի . Իրեք բան պէտք է . նախ՝
պատրաստութիւն հոգւոյ , ցոյն հո-
գին պատրաստել . երկրորդ՝
պատրաստութիւն մարմնոյ , ցոյն
մարմինը պատրաստել . և եր-
րորդ՝ զիտնայ մարդ թէ ի՞նչ
տոնելու կերթայ :

հց . Հոգին ի՞նչպէս կը պատրաս-
տուի :

պի . Հոգին կը պատրաստուի ե-
րոր մեկը մահու չափ մեղք մը
ունեցած ատենը կերթայ աղէկ
մը կը խոստովանի :

հց . Ի՞նչ խոստովանանք ըլլալու
համար . քանի՞ բան պէտք է :

Գլխ. Հինգ բան պէտք է. նախ՝
 մարդ իր խղճմտանքը լաւ մը
 քննէ: Եւրդ՝ շէք բարկացնե-
 լուն համար զղջայ: Երրորդ՝
 մշտնաւ զինքը չի բարկացնե-
 լու համար հաստատ առաջա-
 դրութիւն ընէ: Չորրորդ՝ իր
 ամեն մեղքերը Վահանային
 խոստովանի: Հինգերորդ՝ նոյն
 խոստովանահօրը դրած ապաշ-
 խարանքը կատարէ:

Էջ. Եւրք պէտք է քննութիւն ընել:

Գլխ. Խոստովանանքէն առաջ:

Էջ. Վննութիւն օրմը առաջ ընել
 կըլլայ մի:

Գլխ. Հրամարես, մանաւանդ՝ ե-
 բոր մէկը շատ ժամանակ ան-
 ցուցերէ առանց խոստովանան-
 քի՝ պէտք է որ մէկ քանի օր
 առաջ ըսկըսի:

Էջ. Եւ քննութիւն ի՞նչպէս կը-
 լայ:

Գլխ.

Գլխ. Եւմեն բանէն առաջ՝ պէտք
 է որ Եւ օգնութիւն խնդրենք,
 որպէսզի մեր միտքը լուսաւորէ՝
 որ մեղքերնիս ճանչնանք ու առ-
 համարհենք. անկից ետքը՝ Եւ
 և սք Եկեղեցւոյ պատուիրան-
 ներուն վրայ, գլխաւոր մահու-
 չափ մեղքերուն վրայ, ողոր-
 ժութեան գործքերուն վրայ,
 և ամեն մեր մասնաւոր վիճա-
 կին պարտքերուն վրայ՝ պէտք է
 որ մտածենք, որպէսզի տես-
 նենք՝ թէ անկէ առաջ եղած լաւ
 խոստովանանքէն ետքը ի՞նչ
 պակասութիւններու մէջ ըն-
 կերենք:

Էջ. Ս'էկը քննութիւն վեր'ի վե-
 ռոյ և առանց ուշադրութեան
 ընէ նէ՝ ի՞նչ կընէ:

Գլխ. Ս'եղք կըգործէ, ու լաւ
 խոստովանանք եղած չըլլար.
 վասնզի մեր խղճմտանքին քնն-
 նու-

նութիւնը անանկ ուշադրութե
պիտի ընենք, ինչպէս որ մէկ
մեծ՝ ու շատ հարկաւոր գործք
մը կ'ընենք:

հ. չապա թէ որ մէկը խելաց
պակսութե համար, կամ միտքը
պահելու տկարութե համար,
և կամ ուրիշ բանիմը համար
չի կրնար քննութի ընել նէ,
ի՞նչ պիտի ընէ:

դ. Իր դիէն որչափ որ կրնայնէ
ընելէն ետքը՝ պէտք է որ բա-
րեպաշտ և իմաստուն խոստո-
վանահայր մը գտնէ, ու անոր
աղաչէ՝ որ սիրով իրեն առաջ-
նորդէ, ու իր մեղքերուն փո-
սէն, քի չուխուռէն ելլելու օգ-
նէ:

հ. Օղջումը ի՞նչ է:

դ. Իրած մեղքերնու համար
սրտանց ցաւին է:

հ. Ես ցաւս քանի՞ կերպ կ'ըլլայ:

դ.

դ. Իրեք կերպ կ'ըլլայ. առա-
ջինը կըսէի կատարեալ զղջ-
ումն, երկրորդ՝ անկատար զղջ-
ումն, և երրորդը բնական ցաւ:

հ. Կատարեալ զղջումը որն է:

դ. Կատարեալ զղջումը՝ ինչպէս
որ Տրիտենդեան ծա Սողովը
կըսահմանէ, ներքին՝ քի սրտանց
ցաւ մի է, և րրած մեղքերուն
արհամարհութիւն՝ մէյմընալ մեղք
չի գործելու առաջադրութիւն
դնելով. (բայց աս առաջադրուե-
վոյ իր տեղը կ'ըսուինք:)

հ. Ես ցաւը ի՞նչ բանէն պիտի
ծնանի՞ մեզ:

դ. Սիայն Ե՛ւ սիրոյն համար,
որ ըստ ինքեան անսահման բա-
րի է. և աս սէրը կատարեալ
սէր կըսուի:

հ. Ենանկ է նէ՝ աս ցաւը գրքի
մը վրայ զղջման աղօթքմը կար-
դալու չէ կապած:

Է B

դ.

պի. Չէ. հապա պէտք է որ բո-
լոր սրտանց ու ընդհանուր ըն-
լայ. և ինչպէս որ պիտի սի-
րենք զԼճ բոլոր սրտով ամմէն
բանէն վեր, և բովանդակ մեր
զօրութիւն, անանկ ալ պիտի
ատենք մեղքերը բոլոր սրտով
ամմէն գէշ բաներէն շատ, և
բովանդակ մեր զօրութիւն. վնդի
մեղքը զԼճ կը բարկացնէ, և
կարհամարհէ:

հ. Լճ ցաւը որ մեղքերուն հա-
մար պիտի ունենանք:

պի. Լճ ամմէն մահու չափ մեղքե-
րուն համար պիտի ունենանք՝
որ մտքերնիս կուգան, և անոնց
համար ալ որ մտքերնիս չենի-
գար. վնդի ասանկ ընդհան-
րապէս ցաւելով անուղղակի ան-
մահու չափ մեղքերն ալ կար-
ձըկէին, որ գուցէ ըրած ենք,
ու նաև լաւ քննութիւն ընելէն
ետքը

ետքը մտքերնիս չեն եկած. և
շատ աղէկ բան կը լայ՝ թէ որ
աս ցաւը բոլոր անցած կեան-
քերնու մէջ ըրած մեղքերնու
համար ալ ունենանք:

հ. Լճ կատարեալ զղջման ցաւը
ի՞նչ միջոցներով կրնանք ու-
նենալ:

պի. Լճ ցաւը պէտք է որ Լճ
տուճմէ ուզենք՝ որ տայ մեզի,
վասնդի իր պարգևնէ. և շատ
անգամ զղջման ներգործու-
թիւնները ընենք:

հ. Լճ զղջման ներգործութիւնը
երբ պէտք է ընել:

պի. Պէտք է խոստովանալէն
առաջ ընել. և գիտնաս որ
խոստովանալէն առաջ ընելու
մոռնաս նէ, պէտք է որ Վա-
հանային արձակում տալէն ա-
ռաջ ընես. և աս ալ գիտցիր՝
որ Վահանային արձակում տա-

էն առաջ զղջման ներգործութիւնը ընելու ըլլաս նէ՝ պէտք է որ խոստովանանք եղած մեղքերուդ վրայ նորէն ընդհանրապէս քեզմէն ամբաստանես՝ քիչքիւս ընես, զօրօրինակ ասանկ ըսելով. «այր սբ՝ դարձեալ կամբաստանեմ ինձմէ ամէն խոստովանած մեղքերուս համար: Ուստի զղջման ներգործութիւնը միշտ խոստովանանքէն առաջ ըրէ:

էյ. Եւ ցաւը իմանալ պէտք է մի:

դ. Հարկաւոր չէ իմանալը, բայց հարկաւոր է ունենալը. ուստի թէ որ մեկը աս ցաւը ունենալը չիմանար ամենեւին, բայց Եւ սիրուն համար՝ որ ըստ ինքեան ամենաբարի է, մեղքերը կատէ, և աշխրբիս ամմէն բանը՝ մինչև իր կեանքնալտալու պատրաստ կըլ-

կըլլայ, զղջումը ունեցած կըլլայ:

էյ. Կատարեալ զղջման զօրութիւնը և կարողութիւնը շատ մեծ է մի:

դ. Կատարեալ զղջման զօրութիւնը և կարողութիւնը ըստ ինքեան այնչափ մեծ է՝ որ եթէ անոր ճշմարիտ ցաւը ունենաս, ու խոստովանանք ըլլալու առաջադրութի դնես, իսկոյն Եւ շնորքը կառնես, և թէ որ անատենը չի կրնաս ալ խոստովանիլ նէ, Եւ քու ամմէն մեղքըդ կըթողու. բայց կարելութիւն գտածիդ պէս՝ պարտական ես խոստովանելու: Եւ եթէ դու աս ցաւը ունենաս, և յանկարծակի դիպոճածովմը առանց խոստովանահայր գտնելու, կի՞ խոստովանահայրը ժամանակին չի հասնելով՝ արձակում չա-

ռած ալ մեռնիս նէ, կը փրկու-
նիս : Տես թէ արչափ հար-
կաւոր է միշտ կատարեալ զըղջ-
ման ներգործութիւնները ընել :

Էյ . Անկատար զըղջմը ի՞նչ է :

Պէ . Անկատար զըղջմը ներքին
ցաւ մընէ, որ ի կատարեալ սի-
րոյն Ա՛յ չեգար, հասաւ ի սիրոյ
մեր փրկութեւ կուգայ . ուստի
մեղքին վրայ անոր համար կը-
ցաւ ինք, որ Ա՛յ շնորքը և ար-
քայութիւնը մեզի կորսընցնել
կուտայ . ու դատապարտուելով՝
զԱ՛ծ կորսընցնելու վտանգի մէջ
կըձգէ զմեզ, որ անկից ետքը
մէյմընալ չենք կրնար սիրել
զինքը : Եւ որովհետեւ աս
ցաւը, քի կսկիծը՝ մեր բարիքը
կորսընցնելէն կուգայ, անոր
համար չըսէիր վն Ա՛յ ցաւիլ :

Էյ . Աս ցաւս ունենալը բաւական
է մի :

Պէ .

Պէ . Հրամարես, թէ որ խոստո-
վանանքի հետ մէկ տեղ ըլլայ,
բաւական է . վնզի թէ որ ա-
սանկ ըլլայ նէ, գո՛նէ Ա՛յ սիրոյն
մէկ նշանը կուեննայ, որ մեծ
երջանկութիւնիս ըլլալուն հա-
մար զինքը սիրենք . ուստի աս
անկատար սէրը՝ խոստովանան-
քին հետ մէկ տեղ ընելով կա-
տարեալ կըլլայ :

Էյ . Ինական ցաւը ո՞րն է :

Պէ . Ինական ցաւը ան է, որ մե-
զի հանդիպած ժամանակաւոր
պատժիմը համար կուեննանք .
զորօրինակ՝ մէկը գողութիւն ընե-
լուն վրայ կըղղջայ՝ բանտ դըրճե-
լուն համար : Միւսը վն խաղա-
լուն կըզղջայ՝ ստակը կորսնցը-
նելուն համար : Մէկալը վն ու-
րիշ մեղքեր գործելուն կըզղջ-
ջայ՝ մարմնոյն առողջութիւն կոր-
սընցնելուն համար : Եւ որդիմը

վն անհնազանդ ըլլալուն իր մե-
ծերուն կըզոյնայ՝ զինքը պատ-
ժել ուզելնուն համար:

Էյ. Ըս ցաւը աղէկ է մի:

ԿԽ. Ըս ցաւը՝ բնական ըլլալուն
համար, խոստովանանքի հետ
ալ մէկ տեղ ըլլայ նէ՝ բանմը
չարժեր. վնզի խոստովանանքի
համար եղած ցաւը գերբնական
պիտի ըլլայ, կատարեալ՝ կամ
անկատար:

Էյ. Ըռաջադրութիւն ինչ է:

ԿԽ. Օ՛րձ մէյմընալ չի բարկացը-
նելու, և մէյմընալ մահու չափ
մեղք չի գործելու համար հաս-
տատ ու գործունեայ կամք մը
նէ:

Էյ. Ուրիշ ինչ է:

ԿԽ. Ըս և սը Լսկեղեցւոյ օրէնք-
ները պահելու, և մեղաց մեր-
ձաւոր առիթներէն փախչելու,
չար սովորութիւններէն ետ կե-
նա-

նալու, և խոստովանահօրը մե-
զի ցըցուցած ճամբան երթա-
լու, և անոր ապապրած բա-
ները կատարելու որոշեալ կամք
մը նէ: Լս թէ որ աս բաներուս
մէկը պակսելու ըլլայ նէ՝ առա-
ջադրութիւն աղէկ չէ:

Էյ. Ըս առաջադրութիւն ռըչափ
ժամանակէն համար պիտի ըլ-
լայ:

ԿԽ. Ս'ինչե՛նի մահ, որովհետեւ
պէտք է որ առաջադրութիւն
դնենք մէյմընալ զ՛ձ մեր կե-
նաց մէջ չի բարկացնելու հա-
մար:

Լսոր խոստովանանք ըլլալ
ուզես նէ, գիտնաս՝ որ ցաւը և
առաջադրութիւն ան գիտմամբ
պիտի ըլլան որ՝ ան ըլլալու խոս-
տովանանքիդ ծառայեն: Լս
աս ալ գիտնաս՝ որ ինչպէս ջուրը՝
մկրտութեան, հացը ու գինին՝

Պատարագ ընելու համար հարկաւոր են, անանկ ալ աս ցաւը և առաջագորութիւնը խոստովանանք ըլլալու համար հարկաւոր են:

Կց. Լէէկ խոստովանանք ըլլալու համար պէտք եղած չորրորդ բանը որն է, մեկնէ ինծի:

ՊԽ. Չորրորդ բանը՝ ամմէն մահու չափ մեղքերը երթալ՝ Բահանային խոստովանանք ըլլալն է:

Կց. Ինչո՞ւ համար ամմէն մահու չափ մեղքերը կրեսս:

ՊԽ. Ընոր համար որ՝ ներելի մեղքերը խոստովանելու պատուիրան չիկայ. թէպէտ անոնք ալ խոստովանիլը շատ աղէկ է:

Կց. Խոստովանանքը երբ կատարեալ կրլայ:

ՊԽ. Խոստովանանքը ան ժամանակը կատարեալ կրլայ, երբ ստոյգ.

ստոյգ մեղքերը՝ ստուգի պէս, ու երկբայականները՝ երկբայութեան պէս կըխոստովանինք. ու երբոր համրանքը գիտենք նե՝ որոշեալ համրանքը զրուցենք և թէ որ համրանքը չենք գիտեր նե՝ խղճմանքերնուս վկայածին չափ ըսենք:

Կց. Լէէկ չե՞մի եղածէն աւելի ըսել:

ՊԽ. Հայտնի է՝ որ աղէկ չէ. վնդի ինչպէս դիտմամբ քիչ ըսելը սրբապղծութի է, անանկ ալ դիտմամբ շատ ըսելը սրբապղծութիւն է:

Կց. Հապա թէ որ կարծեօք ալ, քի թահմինով ալ չեմ գիտեր նէ, ի՞նչ ընեմ:

ՊԽ. Ընտանը խոստովանահօրը ըսէ թէ քանի տարի, կամ քանի ամիս, կամ քանի շաբաթ է որ ան մեղքը կըդործես, ու ամիսը, կամ

կմ՝ շաքալթը, կմ՝ օրը ան մեղքը
քանի՜ անգամի չափ գործերես :

Էյ . թե որ երկրայիմ, սա մեղքը
մահուչափ է՝ թէ ներելի, ի՞նչ
պիտի ընեմ :

պի . Եթոր ստոյգ չես գիտեր որ
ներելի է՝ պէտք է որ խոստո-
վանիս, չէ նէ սրբապղծու-
թիւն կընես :

Էյ . թե որ երկրայիմ, որ ար-
դեօք սա մեղքը ըրած եմ՝ թէ
չէ, ի՞նչ պիտի ընեմ :

պի . Պէտք է որ երկրայութեան
պէս խոստովանիս . վնդի գիտ-
նալով երկրայութեմէ լըմնաս
նէ՝ սրբապղծութի կընես :

Էյ . թե որ տարակուսիմ, որ ար-
դեօք սա մահուչափ մեղքը խոս-
տովանած եմ՝ թէ չէ, ի՞նչ
պիտի ընեմ :

պի . Պէտք է, որ ան տարակու-
սութիւն խոստովանիս . վնդի ո՞վ
որ

որ մահուչափ մեղքմը գործելը
ստոյգ գիտես նէ, պէտք է որ ան
մեղքը խոստովանիլն ալ ստոյգ
գիտնայ :

Էյ . թե որ առաջուց՝ խպնելով,
կամ չարութեամբ մահուչափ
մեղքմը խոստովանած չըլլամ
նէ՝ ի՞նչ պիտի ընեմ :

պի . Պէտք է որ ան եղած խոս-
տովանանքներդ՝ որոնց մէջը ա-
մբնալուդ կամ չարութիւն ան
մեղքը թողուցերես՝ նորէն ը-
լաս . և ան գիտնալով մեղք
պահած խոստովանանքներուդ
համբանքնալ ըսես . վնդի անոնց
ամմէննալ սրբապղծութիւն ե-
ղած են : Եւ թէ որ Սրբութի
ալ առած ես նէ՝ պէտք է որ
անորալ համբանքը ըսես, վնդի
ամմէննալ սրբապղծութի կը-
սեպնի :

Էյ . թե որ մէկը ըրած մեղքերը
իր

իր խոստովանահօրը խոստովանելու խափնէ, անանկ մարդը՝ մեղքերուն կէսը անոր, կէսը ուրիշին կրնայ մի խոստովանել, **դէ.** Չե կրնար. վասնզի ասանկ կէսը մէկուն, կէսը մէկալին խոստովանելով՝ երկու սրբապղծութիւն կընէ. որովհետեւ երկու խոստովանանքին մէջն ալ մեղք կը պահէ:

Հյ. (Ի) Է որ մէկը՝ մեղքմը չի զրուցելու մտքով խոստովանանքի երթայ, և ետքը դիպոճածով խոստովանահայրը իրեն հարցունէ, ու ինքն սլ ան ատենը ըսէ նէ, աղէկ խոստովանած կըլլայ մի:

դէ. Չէ. վնզի արդէն սրբապղծութիւնը ըրած է. անոր համար պէտք է՝ որ խոստովանահօրը ըսէ, Հրամարեա՛, Հայր սբ, ատ մեղքը ըրի, բայց աս ալ

ալ գիտնաս որ միտքս դրի թէ պահեմ, ու չի խոստովանիմ: **Հյ.** Խոստովանանքը կատարեալ ըլլալու համար ուրիշ ի՞նչ բան պէտք է:

դէ. Պէտք է մեղքերուն պարագաներն ալ խոստովանել, զորօրինակ, թէ որ մէկը մէկուն ձեռքով զարկեր է նէ, հերիք չէ որ ըսէ, թէ Հայր սբ, իմ ընկերիս ձեռքով զարկի. բայց պէտք է որ զրուցէ՝ թէ որուն զարկաւ, Հօրը, Սօրը, կամ թէ իր մեծերուն մէկուն մի, կամ թէ Եկեղեցականիմը՝ որ կուզէ Քահանայ ըլլայ, կուզէ Կղերիկոս՝ ք Տիրացու: Կամ թէ մէկը գողութիւն ըրած է նէ՝ պիտի ըսէ թէ ո՛ւր գողցեր է, յամը մի. ու գողցածը սբ բան է թէ չէ. և այլն: Ետնք մեղաց պարագաները կըսէին: **Հյ.**

Կց. Թէ որ խոստովանելու ատենս շատ խպնելու ըլլամ նէ, ի՞նչ պիտի ընեմ :

պն. Խիպ ունենալէդ մի վախնար. միայն ջանա՛ որ խիպդ կոխես. ու ամմէն մեղքերդ՝ ինչպէս որ Լ՛այ առջևը յայտնի են, անանկ համարձակ խոստովանիս. և ան խպնելուդ նեղութիւն՝ որ կը քաշես, քեզի մեծ հոգևոր օգուտ մը նէ : Եւ որպէսզի աս ամէկոտութեդ դիւրաւ յաղթես, ու չըլլայ թէ սատանան քեզի փորձութիւնքերէ մեղքմը պահելու համար, սք փխիկապոս Երեմիին խրատը մտիկ ըրէ՝ որ կըսէ. * Խոսարողանա՛ծ արեւմտիկ աստուծոյ Բեժ Բեղէնիկի քսէ՛ (կի՞մ անոնք որ ձեզի մեծ կերկնան,) որպէսզի չըլլայ Լե՛ւ Գլե՛ւ ասարանան պէ՛տ փորձէ անոնք, պահելու համար :

Կց.

Կց. Ուրիշ ի՞նչ բան պէտք է ընել :

պն. Պէտք է չար ունակութիւնները, ի՞նչ գէշ սովորութիւններն ալ խոստովանիլ, ուղի խոստովանահայրդ հոգւոյդ վիճակը ճանչնայ. ուստի՝ հերքէ ինչ ըսելը՝ թէ, Զայր սք՝ ետեք կամ ութը անգամ հայհոյութիւն ըրի, ի՞նչ քրֆրեցի. բայց թէ հայհոյութիւն ըսելը չար սովորութիւն ունենալէդ է նէ, պէտք է որ ըսես, թէ՛ Զայր սք, գիտնաս որ աս հայհոյութիւն ընելը ինքի գէշ սովորութիւն մը նէ եղած, կամ թէ ուրիշ աս ու ան մեղքերը՝ եթէ ունենաս նէ : Եւ ջանա՛ որ աղէկ խոստովանահայր մը գըտնես, ու միշտ անոր երթաս. վստիկ ասանկ ընելով շատ օգուտ կը տեսնես :

Կց.

հց. Ըղէկ խոստովանանք ըլլալու համար պէտք եղած հինգերորդ բանը որն է :

պն. Խոստովանահօրը դրած ապաշխարանքը կատարելն է :

հց. Ըստ ապաշխարանքը երբ պէտք է ընել :

պն. Թէ որ խոստովանահայրը ժամանակ դնէ նէ, ան ժամանակին պէտք է ընել. և թէ որ ինքը ժամանակ չորոշերնէ, որչափ կարելի է շուտ պէտք է ընել, ու շատ չուշացնել, մէյմը՝ չի մոռնալու համար, և երկրորդ՝ ապաշխարութե սէ Խորհուրդը շուտ կատարելու համար :

հց. Թէ որ ապաշխարանքը շատ ծանր ըլլայնէ՝ մենք մեղմէ կըրնանք մի փոխել :

պն. Չենք կրնար, քնդի խոստովանահօրը կկնայ. բայց թէ որ իրաւ-

իրաւցնէ շատ ծանր ըլլայնէ՝ կրնանք իրեն աղաչել :

հց. Ինչ որ մէկը ապաշխարանքը կատարել չուզերնէ՝ ինչ կըրլայ :

պն. Թէ որ ապաշխարանքը չի կատարելու մտքով խոստովանելու կերթայնէ, սրբապղծութիւն կընէ, և խոստովանանքը խոստովանանք չի սեպուիր. բայց թէ որ խոստովանահօրը դնելու ապաշխարանքը կատարելու մտքով երթայ, ու խոստովանանքէն ետքը միտքը դառնայ, խոստովանանքը լաւ եղած կըլլայ՝ թէ որ մէկալ հարկաւոր բաները ըրեր է նէ. բայց ապաշխարանքը չընելուն համար նոր մեղք կըդործէ :

Անչաւ հիմա հոգայն հարկաւոր պարտաւորութեանը վրայ խօսեցանք, հիմա գանք մարմնայն պարտաւորութեւ :

հց.

հց . Սարմնոյն պատրաստութիւն
որն է՝ ըսէ ինծի :

պի . Ես է որ մարդ կէս գիշերէն
սկսեալ մինչև ՚ի Սրբութիւն
առնելու ատենը ծով կեցած
պիտի ըլլայ :

հց . Սրբութիւն առնելու համար
ի՞նչ ծով պէտք է :

պի . Ինական ծով պէտք է , քի
է՝ որ մարդ ինչպէս ըսի , կէս
գիշերէն սկսեալ մինչև ՚ի Սրբ-
ութիւն առնելու ատենը ա-
մեն ին բանմը կերած կամ խը-
մած չըլլայ , որչափ որ պղտիկ
կամ քիչ բան ալ ըլլայ :

հց . Հիւանդ մը դեղ կերած , կամ
դեղ խումած՝ Սրբութիւն կրնայ
մի առնել :

պի . Ի՞նչ որ շատ ծանր հիւանդ
չէ նէ , կամ վերջին (օրշաղի
առնելու չըլլայ նէ , չի կրնար ,
վերջ Սրբութիւն առնելէն ա-

ռաջ՝

ռաջ՝ հիւանդնալ թէ որ կրնայ
նէ պէտք է որ ծով կեցած ըլ-
լայ :

հց . Ի՞նչ որ մէկը կէս գիշերէն
ետքը բան ուտելուն կամ խը-
մելուն համար տարակուսի նէ՝
Սրբութիւն կրնայ մի առնել :

պի . Չի կրնար , մանաւանդ՝ սրը-
բապղծութիւն կրգործէ . վերջ
բանմը չուտելու կամ չի խըմելու
ստոյգ պիտի գիտնայ :

հց . Ի՞նչ որ մէկուն շատերէն , քի
ակուաներուն մէկն արիւն գա-
լու ըլլայ , ու բոլորը չի թքնէ ,
և քիչմը ստամոքսը երթայ նէ ,
Սրբութիւն կրնայ մի առնել :

պի . Կրնայ . վերջ ան վար գացածը
թքի պէս վար կերթայ , ու մէկ-
մընալ՝ որ բերնին մէջէն ելածը՝
դուրս հանած չըլլալէն ետքը
ծով չաւրել :

հց . Հապա թէ որ մէկը մատը
ծա-

ծակելու կամ կտրելու ըլլայ,
և ան արիւնը ծծելու և կուլ
տալու ըլլայ նէ՝ Սրբութիւն
կրնայ մի առնել:

պի. Ձի կրնար. վազի անի բեր-
նէն դուրս տեղէմը կելլէ:

հց. Սրբութիւն լաւ առնելու հա-
մար պէտք եղած երրորդ բանը
ո՞րն է:

պի. Ըս է՝ որ մարդ գիտնայ թէ
ի՞նչ բան կերթայ առնելու:

հց. Ընանկէ նէ՝ Սրբութիւն առնե-
լու գացած ժամանակնիս՝ ի՞նչ
բան կերթանք առնելու:

պի. Տն մերոյ Յօի Վօի Ճշմա-
րիտ Սարմինը, Երիւնը, Հո-
գին, և Ըծութիւնը:

հց. Ըս Խորհուրդը ո՞վ հաստա-
տեց:

պի. Եղիշ ինքն Յօ Վօ:

հց. Երբ հաստատեց:

պի. Իր Ըռաքեալներուն հետ
ըրած

ըրած վերջին ընթրիքին՝ ցի ի-
րիկան սեղանին, կամ կե-
րակուրին:

հց. Ի՞նչպէս հաստատեց:

պի. Օրինաւոր ընթրիքը գառան
ընելէն, ու իր Ըշակերանե-
րուն ոտէնները լըճալէն ետքը,
սեղանը նստեցաւ, ու հացը իր
ամենակարող ձեռքը առաւ.
աչճըները վեր վերցուց, և
երկնաւոր Հօրմէն շնորհակալ
եղաւ. բաժնեց, ու իր Ըշա-
կերտներուն տըճաւ՝ ըսելով.
Ըռէք կերէք, այս է Սարմին
իմ, և ասանկ աս խօսքերը
բերնէն ելածին պէս՝ իր ամե-
նակարող զօրութիւնը, ցի ուժո-
վը, ան որ առաջ հաց էր՝ հաց
ըլլալէն ելաւ, և հացին գոյա-
ցութեանը տեղը՝ իր Ճշմարիտ
Սարմինի գոյացուիլը, և զուգ-
ընթացաբար, ցի անոր հետ
մէկ

մէկ տեղ իր ճշմարիտ Լրիւնը,
 և Լոգոսը՝ մտաւ:
 Եւ մանապէս անկից ետքը՝ բա-
 ժակը, քիչ քաւած իր սրբէն ձեռքը
 առաւ, և նորէն իր երկնաւոր
 և օրմէն շնորհակալ եղաւ. օրհ-
 նեց, ու իր Լոգոսներուն երո-
 տընաւ՝ ըսելով. Լորէք՝ ի սմա-
 նէ ամենեքեան, այս է Լրիւն
 իմ. և ասանկ իր ամենակարօղ
 զօրութիւնը աս խօսքերը ըսա-
 ծին պէս՝ ան որ յառաջ գինի
 էր՝ գինի՝ ըլլալէն ելաւ, ու
 գինւոյն գոյացուածը տեղը՝ իր
 ճշմարիտ Լրեան գոյացուածիւ,
 և զուգընթացաբար, քիչ անոր
 հետ մէկ տեղ իր ճշմարիտ
 Սարմիւնը, և Լոգոսը
 թիւնը՝ մտաւ:

Էջ. Լոսանկ հրաշալի մեծ Խոր-
 հուրդը կատարելու իշխանու-
 թիւնը որոնն տընաւ:

պիս.

պիս. Լոս ընթերցին մէջը իր Լո-
 քեալներուն, և անոնց ձեռքովը
 ամմէն Քահանայից տընաւ:

Էջ. Լոսանկ է նէ՝ սրբագործելէն
 առաջ՝ Լոսարքը ի՞նչ է:

պիս. Պարզ բաղարը է, քիչ ցորե-
 նէ հաց անխմոր՝ քիչ առանց մա-
 եայի:

Էջ. Սկիհին մէջը սրբագործելէն
 առաջ ի՞նչ կայ:

պիս. Պարզ գինի որ թոյ, քիչ աս-
 մայի, մէկ քանի կամիլ ըրով:

Էջ. Տոն մեր Յիս. Քիս Լոսարքին
 ու Քահանային մէջ ի՞նչ պէս կու-
 գայ:

պիս. Քահանային ըսած սրբա-
 գործութեան սր խօսքերուն զօ-
 րութեամբը:

Էջ. Լոս խօսքերուն զօրութեամբը
 Լոսարքին մէջը ի՞նչ կայ:

պիս. Եթի Քիս ճշմարիտ Սար-
 միւնը. բայց որովհետեւ աս Սար-

ք Ը

միւնը

մինը կենդանի է, անոր համար՝
հարկաւորապէս Լըեան և Հոգ-
ւոյն հետ միացած է. և որով-
հետեւ աս Սարմինը, Լըինը,
և Հոգին՝ Լճուծեը հետ միա-
ցած են, անոր համար սրբա-
գործած՝ Նշխարքին մէջը կայ
բոլոր Վս Լճ և Սարդ. Սար-
մինը՝ ան խօսքերուն զօրութեմը,
և մէկալները զուգընթացաբար,
յի անոր հետ միատեղ:

Էյ. Ըն խօսքերուն զօրութեամբը
Բաժակին մէջը ի՞նչ կայ:

Կի. Ըն խօսքերուն զօրութեմը
Բաժակին մէջը Յսի՝ Վսի՝ ճըշ-
մարիտ Լըինը կայ. և որով-
հետեւ աս Լըինը կենդանի
է, անոր համար հարկաւորապէս
Սարմնոյ և Հոգւոյ հետ միա-
ցած է. և որովհետեւ ինչպէս
վերը ըսի, աս Լըինը, Սար-
մինը, և Հոգին՝ Լճուծեը հետ
միա-

միացած են, անոր համար Բա-
ժակին մէջնալ բոլոր Վս կայ
իբրեւ Լճ, և իբրեւ Սարդ. Լ-
րինը՝ ան խօսքերուն զօրու-
թեամբը, և մէկալները զուգ-
ընթացաբար, յի անոր հետ
միատեղ:

Էյ. Թէ որ մէկը քեզի հարցնե-
լու ըլլար որ՝ սրբագործելէն
ետքը Նշխարքին ու Բաժակին
մէջը ի՞նչ կայ, ի՞նչ պատաս-
խան կուտայիր:

Կի. Պատասխան կուտայի որ՝ Թէ
Նշխարքին մէջ, և Թէ Բա-
ժակին մէջ բոլոր Վս կայ
Լճուծեը և Սարդկութեմը, յի
իբրեւ Լճ կատարեալ, և իբրեւ
Սարդ կատարեալ:

Էյ. Ընանկ է նէ՛ երկու Վս կայ:

Կի. Չէ. հապա մէկ միայն կայ,
Թէ Նշխարքին մէջը, և Թէ
Բաժակին մէջը:

հ. Զայր ՄԺ և Հոգին սբ ՄԺ
ալ աս Խորհրդոյս մէջն են մի :
դ. Զրամերես . վնդն ուր որ
ածային Մնձմը կայ , մեկալ եր-
կուքնալ հոն են :

հ. ՄԺածինն ալ կայ մի :

դ. Չէ . ոչ ՄԺածինը և ոչ ու-
րիչ Սբ կայ :

հ. Քնի Սարմնոյն հետ հօցը ,
և Մրեանը հետ գինին կըմնան
մի :

դ. Չէ . սրբագործելն ետքը
ոչ հաց կայ , և ոչ գինի :

հ. Մնանկ է նէ՛ ինչո՞ւ համար
առաջ ինչ որ կերեալը նէ ,
ետքնալ ան կերեալ :

դ. Մն որ կերեալ կամ կըղըպ-
չընէ նէ , պատահունքը կամ
տեսակն է , քի հացին ու գին-
ւոյն երեւոյթը :

հ. Մն պատահունքը որն է :

դ. 'Նշխարքին' ճերմկութիւն է ,
կլո .

կարութիւն , հոտը , համը , և
այլն . իսկ Բաժակին՝ գոյնն է ,
համը , հոտը , քանակութիւն ,
և այլն :

հ. Մն պատահունքը ի՞նչ բանի
վրայ կըկենան :

դ. Ոչնչի վրայ . հապա ինքիւրե-
նուն Մն ամենակարօղ հրաշ-
քովը կըկենան :

հ. Յո՛ւ Քն Զաղորդութիւն մէջ
կենդանի՞ է՛ թէ մեռած :

դ. Ինչպէս որ երկինքը Մն Զօր
աջդին կենդանի է , փառաւոր ,
ու յաղթանակօղ , անանկ ալ
Զաղորդութիւն մէջ :

հ. Զապա ինչո՞ւ համար 'Նըշ-
խարքին վրայ խաչելութեան
պատկերը կայ :

դ. Մնոր համար որ աս Խոր-
հուրդը նաև Տն մերոյ Յո՛ւ
Քնի չարչարանաց ու մահունեան
յիշատակութիւն մը նէ :

հ. Բնմեծ է, թէ պղտիկ Հա-
ղորդութե մէջը:

դ. Սնծ, ու կատարեալ, ինչ-
պէս որ յաւտեանական Հօր
աջ դին է:

հ. Ինչպէս կրնայ մէկ մեծ, ու
կատարեալ մարդը ասանկ պղ-
տիկ Նշխարքի ու Սանսիկի մէջ
սղմիլ:

դ. Իր ամենակարօղ զօրութիւնը:

հ. Ինքը Նշխարքի մէջ զալու
համար երկինքը թող կուտայ
մի:

դ. Չէ, հապա երկինքը կը-

մնայ, ու Նշխարքի մէջ կուգայ:

հ. Թէ որ Բահանայ մը մահու-
չափ մեղաց մէջ ըլլայ՝ Պատա-
րագ ըրած ատենը Յն Բն անոր
Նշխարքին ու Բաժակին մէջ
կուգայ մի:

դ. Հրամարեա, վնդի ան սը
գործքին մէջը, Բահանան Յնի
Բնի

Բնի տեղն է. թէպէտ Հատ
մեծ սրբապղծութի կրնէ:

հ. Հապա թէ որ տշխարհական
մը մահուչափ մեղաց մէջ Սըր-
բութիւն աննիւթ ըլլայ նէ,
Յն Բն կառնէ մի:

դ. Հրամարեա, վնդի ան առած
Սանսիկին մէջը կայ. բայց շը-
նորքը չի կրնար աննել, մա-
նաւանդ Հատ մեծ սրբապղծու-
թիւն կրնէ:

հ. Յն Բն Նշխարքին ու Բա-
ժակին մէջը ինչ կերպով կը
գտնուի:

դ. Խորհրդաւոր կերպովմը՝ որ
մեր մորէն դուրս է. որովհետեւ
բոլոր ինքը՝ բոլոր Նշխարքին ու
Բաժակին բովանդակ տեսակին
մէջն է. բոլոր ինքը Նշխարքին
ամմէն մէկ պղտի կտորին, ու
Բաժակին տեսակին ամմէն մէկ
կաթիլին մէջն է:

հոյ. Թէ որ Վահանան քեզի եր-
կու Սասնիկ տալու ըլլայ նէ,
քանի՜ Վս առած կրլաս:

ողո. Մի միայն, վնդի մէկ Վս
միայն կայ:

հոյ. Բայց ան երկուքին որուն
մէջը կը գտնուի:

ողո. Երկուքին մէջնալ, բայց մէկ
միայն է Վս:

հոյ. Հապա թէ որ Սասնիկը կոտ-
րէ, ու կէսը տալու ըլլայ նէ
քեզի, ի՞նչ կուտայ:

ողո. Ի՞նչ որ Վսը. վնդի ինչպէս
մէկ Սասնիկի մէջ, անանկ ալ
անոր ամեն պղտիկ մասին մէջը
ամբողջ է Վս:

հոյ. Եթոր Վահանան Նշխարը
կը կոտորէ, կամ Սասնիկը կոտ-
որելու ըլլայ նէ, ի՞նչ կը կոտորէ:

ողո. Միայն անոր պատահմունքը
կը կոտորէ, քի կը բաժնէ:

հոյ. Սրբութի աննեղէն ետքը որ-
չափ

չափ ժամանակ Վս իր անձամբ
մեր ներսի դին կը մնայ:

ողո. Վառորդիմը, քի չէյրէկիմը
չափ, կամ աւելի, կամ պա-
կաս, մինչև որ մեր ստամոքսին
տաքու թիւր տեսակը սպառէ,
քի լըմըյնէ:

Եւ հոս տեղը մէյմը մտածէ,
թէ որչափ գէշ կընեն անոնք՝
որ Սրբութի Յս Վս առած-
ներնուն պէս, կամ քիչմը ան-
ցած ինչպէս, ան ատենը ժա-
մէն կեղևն կերթան որ՝ ինչ
աղէկ բաներու ըսես նէ՝ Այ
հետ առևտուր ընելու պատ-
ուհական ժամանակն է. ինչպէս
որսորուհի թերեզիան կըսէ:

Անանկ է նէ՝ զիտնաս, որ
աս ատենը Սրբութի առնելէն
ետքը պէտք է Երկրպագուն ու
Հաւատոյ ներգործութի ընես,
ու հաստատ հաւատաս՝ որ փա-

ուայ թաղաւորը ներսի դիպ
նստերէ . Յուսոյ ներգործութի
ընել, և յուսալ որ Յս ինքը
զինքը քեզի տալով յաւիտե-
նական երանութիւնալ, և անոր
հասնելու հարկաւոր միջոցներն
ալ կուտայ . Սիրոյ ներգոր-
ծութիւն ընել, ու բոլոր սըր-
տով, և ամմէն բանէն շատ
զ՛Քս սիրել . Կոճիրման ներ-
գործութի ընել, ու քու մեղ-
քերուդ քաւութեան համար՝
Որդւոյն ԱՅ արդիւնքը իր յա-
ւիտենական Հօրը նոճիրել,
որովհետեւ ինքը զինքը քեզի
տալով, իր արդիւնքնալ քե-
զի կուտայ . ու վերջապէս ան
ամ ներգործութիւնները՝ որ Աճ
միտքդ կրբերէ՝ ընես :

Սրբութիւն առնելէն առաջ
կրնաս Հաւատոյ, Յուսոյ, Սի-
րոյ, և Օղջման նոյն ներգոր-
ծու-

ծութիւնները ընել . նաեւ Խո-
նարհութիւն, բարի առաջա-
դրութե ներգործութիւնները
ընել, փառագեղով թէ որչափ
որ կարելի է նէ՝ աղէկ պատ-
րաստութիւն առնես . և որով-
հետեւ ոչ երբեք պէտք եղա-
ծին չափ կրնանք պատրաս-
տըճիլ, անոր համար՝ Սրբոյ
ունեցած ջերմեռանդութիւնը, և
սիւ կոյս Սարիամ Աճածնին խո-
նարհութիւնը, մաքրութիւնը, և
սէրը ունենալու փառագէ, որ
արժանի բնակարան մը պատ-
րաստես Վ՛սի՝ որ քեզի պիտի
գայ . ու վերջապէս ան ատենը
Հոգին սիւ քեզի ինչ որ կազ-
դէ նէ՝ ընես :

Էյ . Քսի շնորքը իրչափ առնն
մեր հետը կրկենայ :

Ել . Ամբիւս որ մահու չափ մեղքմը
գործենք :

հց. Հապա ներելի մեղքը Այնորքը կորսնցնել չի տար մի:

դի. Չէ. բայց հողին կը պաղեցընէ՛ի սիրոյ. և կամաց կամաց մարդը մահու չափ մեղաց մէջ կը ձգէ:

հց. Թիէ որ մէկը առած Սրբութիւնը բերանը պահէ, և կուլ չի տայ, ու բերնին մէջը հասցընէ՛ ի՛նչ կընէ:

դի. Քնանկ ընօղը Սրբութեան շնորքը չի կրնար առնել. վնդը՝ Վ. Թ. չէ թէ Սարմինը բերանը առնողին, հասպա ուտողին խոտացաւ իր շնորքը:

հց. Թիէ որ Սրբութեան Սաանիկը քմաց, ցի տամախին կպչի նէ, ինչո՞վ պէտք է բաժնել:

դի. Պարկեշտաբար չեզոյսով, և ոչ երբէք ձեռքով:

հց. Օրը քանի՛ անգամ Սրբութիւն կրնանք առնել:

դի.

դի. Միայն մէկ անգամ: (Եւ միայն Լատինացւոց Վահանաները՝ Օննգեան օրը իրեք անգամ կրնան հաղորդուիլ:)

հց. Սրբութի՛ն որ և Հաղորդութիւն առնելու պատուիրան կայ մի:

դի. Հրամբես, անձային պատուիրան է, որ մէկուն տարիքը հասնի նէ, ու մահուան վտանդի մէջ գանձուելու ըլլայ նէ, և շատ անգամ առողջութեան մէջնալ՝ պիտի առնէ: Իսկ սք լակեղեցին հրամայերէ որ ամէն մարդ գոնէ տարին անգամ մը՝ Օտակի սք հարութե օրերը իր ժողովրդապետական խամբ հաղորդուի: Եւ թէ որ մէկը Օտակին օրերը անցընէ Սրբութի՛ն չառած՝ իր ծուլութեամբը, կամ առանց ծուլութեան (ցի թաղաւորական հարկաւոր բա-

բանի մէջ ըլլալով, կամ ճամբան գրտնընելով,) պարտական է որ, ինչչափ կարելի է նէ՝ շուտով առնէ:

Էջ. Քանի տարւան պէտք է Սրբութի առնել:

Պե. Եթոր մէկուն բանականութիւնը կրթացունի, քի աղէկը գէշը կրճանջնայ, և եթոր իր խոստովանահայրը կրսէ:

Էջ. Հապա թէ որ մէկը տարիքը առած ըլլայ, ու Սրբութի առած չըլլայ նէ:

Պե. Ընանկ մարդը թող մտածէ, թէ արդեօք իր ծուլութեամբը մի ամենասք Հաղորդութիէն ետ մնացերէ. և թէ որ ասանկ կրտեսնէ զինքը նէ, թող աս մեղքնալ խոստովանի, որ իր ծուլութիւնը Եւ անքնը մեղաւոր գտնընէրէ:

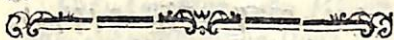
Էջ. Եւ հրաշալի մեծ սք խորհուրդ

Հուրդին գործքերը որոնք են: Պե. Սրբարար շնորքէն 'ի զատ, որ շատ կամ քիչ՝ ամմենուն առնելու կարողութեանը չափ կուտայ. նաև ինչ որ մարմն նաւոր կերակուրը մեր մարմն նոյն կրնէ կամ կուտայ, նոյն գործքերնալ աս խորհուրդը հոգևորապէս մեղի կրնէ և կուտայ, ինչպէս սք Վարդապետները կրսեն: Նախ և առաջ՝ մեզ հոգևոր կենաց մէջ հաստատ կրպահէ, ամմեն մեղքերէն կազատէ և կրպաշտպանէ. մասնաւոր կերպովմը մեզ Ք.նի, և իր անդամոցը հետ կըմիացընէ. ամմեն որ մեղ կատարելութեան մէջ կաճեցընէ, թէ որ մեղմէն չի պակսիր նէ. և մեր յարութիւնը ու յաւիտենական կենացը ստոյգ դրաւականն է, քի փէյը:

Իւկէտ վերը ըսի, թէ Դի
ներգործութիւնները Սբբութի
առնելէն առաջ ու ետքը կը-
նաս ընել. բայց հոս ալ կը-
սեմ, որ քրիստոնէական Վար-
դապետութիւն կարգաւ, որ Սբ-
բութի առնելէն առաջ մտա-
ծելու և ետքը ընելու գլխաւոր
բաները կը սորվեցնէ: Եւ աս
քրիստոնէական Վարդապետու-
թիւնը կը յանձնեմ քեզի, որ
միշտ ձեռքէդ չեձգես, թէ որ
չես գիտեր նէ՝ սորվելու հա-
մար, կամ թէ որ սորված ես
նէ՝ ազէկ հասկընալու ու չի
մոռնալու համար, կամ չի գիտ-
ցողի սորվեցնելու համար: Եւ
աս ալ կը յանձնեմ որ քու հո-
գիդ կըսիրեսնէ, Տօն օրերը ուր
որ քրիստոնէական Վարդապե-
տութիւն կը լսայ նէ՝ երթաս,
սորվեցնելու, կամ սորվելու,
և

և կամ մեկնութիւն մտիկ ընե-
լու համար. որովհետեւ քրիս-
տոնէական Վարդապետութիւն
է որ պիտի սորվեցնէ քեզի
բարի քրիստոնէի պէս ապրիլ
ու մեռնիլ. Եւ իր շնորքը վրայ-
էդ պակաս չընէ:

‘ՆԵՐԳԻՐԺՈՒԹՅՆ ՀԱՄԱՐՈՅ :

Լճ իմ, զձեռն ճշմարտութիւնս զառ ի քէն յայտնեալս Նկեղեցւոյ քում սյոյ հաւատամ հաստատութիւն : Եւ զլիաւորարար հաւատամ, զի դու միայն ես Լճ ճշմարտ՝ յերիս անձինս, Հայր, Որդի, և Հոգի սբ : Հաւատամ, զի երկրորդ Լճն, ք Որդին Լճ մարդ եղեալ՝ չարչարեցաւ, մեռաւ, յարեաւ, և համարձաւ յերկինս, ուստի զալոցէ ի դատել զձեռն մարդիկ : Եւ որոց զբարիս գործեալ իցեն՝ տալ զյաւիտենական փառս Լրքայցութե երկնից, և որոց զչար արարեալ՝ զյաւիտենական տանջանս դժոխոց : Օտչոսիկ՝ և զայլ ձեռն ճշմարտութիւնս՝ զորս հաւատք առաջի առնեն,

նեն, այնպիսի հաստատութեամբ հաւատամ, մինչև պատրաստ եմ ի պաշտպանութի նց և զկեանս իմ տալ : զի դու ասացեր, որ ես գերագոյն և անխալ ճշմարտութիւն, և Տէր ամենեցուն :

‘ՆԵՐԳԻՐԺՈՒԹՅՆ ՅԱՄՈՅ :

Լճ իմ, ի քեզ յուսամ, զի ամենակալ ես, և ողորմած, և հաւատարիմ ի խոստմունս քո : Եւ եթէ լի տոճեալ քոց շնորհաց զբարիս գործեցից, յուսամ գտանել՝ արդեամբ չարչարանաց Տն մերոյ (Յի Վի) զմոզութի մեղաց իմոց, և ստանալ զձեռն օգնութիւն քո՝ որ ինձ հարկաւոր են : Եւ մանաւանդ յուսամ, և խնդրեմ ի քէն զվերջնական շնորհս բարի մահուն, զի յաւիտենական փրկութե արժանի եղեց :

‘ՆԵՐ-

Ներգործութիւն Սիրոյ որ առ ԼԾ:

ԼԾ իմ, բազում ողորմութիւն և բարերարութիւն քո որ առ իս՝ պարտաւորեն զիս խոստովանել զանսահման բարութիւն քո: Եւ զի դու ըստ ինքեան անսահման բարի ես. վնայնորիկ ՚ի վեր քան զամ ինչ սիրեմ զքեզ ՚ի բոլոր սրտէ իմմէ: Եւ կամիմ մանաւանդ մեռանել, քան վշտացուցանել զքեզ. կամիմ ևս՝ զի ամ գործք իմ և բանք՝ ուղղեցցին ՚ի հաճոյս քո: Եւ վն սիրոյ քո կամիմ սիրել և զընկերն իմ իբրև զանձն իմ:

Ներգործութիւն Օգնան՝ յառաջ ելեալ ՚ի Սիրոյ որ առ ԼԾ:

ԼԾ իմ, խոստովանիմ, զի դու ըստ ինքեան անսահման բարի ես, և

և զի դու ինքն ես ճշմարիտ, միակ, և ծայրագոյն բարութիւն. վնայնորիկ սիրեմ զքեզ ՚ի բոլոր սրտէ իմմէ ՚ի վեր քան զամ բարի: Բայց քանզի յանցեալ ժամանակս իմ փոխանակ սիրելոյ՝ առնարգեցի զքեզ մեղօք իմովք. վն զղջամ յամ սրտէ իմմէ, զի ՚ի զայրացումն ածի զանսահման բարութիւն քո, որ արժանի է ծայրագոյն սիրոյ: Յառաջագրեմ այսուհետև սիրել զքեզ, հեռանդել քեզ, և մանաւանդ մեռանել քան բարկացուցանել զքեզ մահու չափ մեղօք: Կամիմ խոստովանիլ փութով: Եւ օգնութիւն քով յառաջագրեմ փախչել ևս ե՛ր կամաւոր ներելի մեղաց:

Եւ իմ 'Ներգրծում' ի զգլխս :

Յաւիմ տէր իմ Յն Քն յամ
սրտէ իմնէ, զի վշտացուցի զքեզ,
ցաւիմ ոչ վն դժոխոց՝ որում ար-
ժանի եղէ, և ոչ վն Արքայու-
թեանն՝ զոր կորուսի, այլ զի մե-
ղօք իմովք անարգեցի զքեզ Ածդ
իմ՝ զարժանիդ ամ պատուոյ : Կա-
մէի արդ մեռանել բիւրիցս՝ քան
վշտացուցանել երբէք զքեզ, և
կամիմ այսուհետեւ մանաւանդ
մեռանել՝ քան զայրացուցանել
զքեզ, և յառաջագրեմ՝ զի որ-
չափ հնար է՝ փութով խոստո-
վանեցայց :

ՅԼ

ՅՆԻԵԼՈՒՆԸ :

Երգ

« Ե Զոգին, ինչ հաղթելոյ »
Կշորհս :

Ե կսուրբ Զոգին՝ ստեղծօղ էից,
յայց ել մըտաց՝ քոց ծառայից,
և վերնական՝ շնորհօք քո լից,
ըզքօստեղծեալ՝ սիրտ բոլորից :
Սընիթարիչդ՝ յամենայնի,
և Բարձրելոյն՝ պարգև բարի,
աղբիւր կենաց՝ հուր կենդանի,
սէր և օծումն՝ իմանալի :

Ղու

Ղու եօթնարփեան՝ շնորհք

վերին,

մատն հայրական՝ աջայ ձեռին,
դու աւետիք՝ Հօր բարձրելոյ,
որ տաս բարբառ՝ ըս բերանոյ:

Ս առեա՛ ըզլոյս՝ ի զգայարանս,
հեղ ըզսիրոյ՝ քո ըզհոսանս,
զտըկարուծի՝ մարմնոյ մերոյ,
միշտ զօրուծի՝ քո ամրացո՛:

Ղ բաց՝ վանեա՛ զթըշնամութիւն,
և պարգեւեա՛ զխաղաղութիւն,
զե քե յաւէտ՝ առաջնորդեալ,
առ՝ ի չարեաց՝ լիցուք զերծեալ:

Տ ուր ճանաչել՝ մեղ քե ըզհայր,
և զՍիածինն՝ իւր հաւատար,
և յերկոցունց՝ զհօգիդ բղնեալ,
յամ Ժամ՝ սերտ հաւատալ:

Փ առքք պատիւ՝ Հօր Մտուծոյ,
և Սիածնի՝ յարուցելոյ.

հոգւոյդ սրբոյ՝ մընիթարչի,
այժմ և յաւէտ՝ անլըռելի:

Ամէն:

Հե-

Հետեակ:

Ե՛կ շնորհաբաշխ՝ ո՛վ սբ Հօգի,
և առաքեա՛ յերկնից անտի,
ըզճառագայթդ՝ անճառելի:

Ե՛կ խնամակալ՝ հայր աղքատաց,
պարգեւատու՝ ձրոյց շնորհաց,
և լուսատու՝ մարդկան մրտաց:

Ե՛կ շնորհաբաշխ. ևն:

Սընիթարիչդ՝ յամենայնի,
հոգւոց մերոց՝ հիւր ցանկալի,
զովացուցի՛չ և բերկրալի:

Ե՛կ շնորհաբաշխ. ևն:

Ղու ես հանգիստ՝ աշխատելոց,
խաղաղարար՝ խռովելոց,
և խնդութի՝ յողբ և ի կոծ:

Ե՛կ շնորհաբաշխ. ևն:

Ք՛վ անմատոյց՝ լոյս երկնային,
լուսաւորեա՛ լուսով քոյն,
հաւատացեալս՝ քում փառակ-

ցին:

Ե՛կ շնորհաբաշխ. ևն:

Դ D

Վանդե

Բանդի առանց՝ քոյդ օգնութե՛,
ոչինչ կարէ՛ յազգի մարդկան,
գու անվընաս՝ կամ շահեկան:

Ե՛կ շնորհաբաշխ. ևն:

Օաղտեղութի՛ ջնջեալ մաքրեա՛,
պարտեալ հոգիս՝ դու ոռոգեա՛,
զհի՛ւանդութի՛ մեր փարատեա՛:

Ե՛կ շնորհաբաշխ. ևն:

Բղխտացեալ՝ սիրտ կակղացո՛,
ըզդրտացեալն՝ անդրէն ջեռո՛,
ըզգնացս ուղղեա՛՝ ի հաճոյս քո:

Ե՛կ շնորհաբաշխ. ևն:

Օհաւատացեալ՝ և քո ծաւայ,
որ՛ի քեզ Տէր՝ միայն յուսայ,
եօթնեակ շնորհօք՝ քո զարգա-
րեա՛:

Ե՛կ շնորհաբաշխ. ևն:

Տա՛ւր դյաղմանակ՝ գործոց բա-
րեաց,

և պարգևեա՛ զերս փրկանաց,
ըղննդութիսն՝ անանց փառաց:

Ե՛կ շնորհաբաշխ. ևն:

Ըմեն: Սրբա-

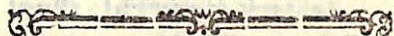
Սրբապետ Պատեն Պետ Դեյերուրտ՝
Հոգեւոյն սէյ պարգեւները Բուր
Եկեղեցւոյն վրայ խնդրելու համար,
ի 26 Սոյսիս 1796ին, ամեն Հա-
ւասարեալներուն՝ որ օրը մէկ ան-
գամ, իմ շար անգամ Ե՛կ սք Հո-
գի՛ Երգը, իմ Ե՛կ շնորհաբաշխ՝
Հետեալը՝ խոսարմանած եւ Սրբա-
լիւն տառած, յիսարմանայ Իշխանաց
Պաթենտներ, հերթախոսներունց
ջնջման, եւ Սք մերոյ սք Եկեղեց-
ւոյ Բարխարման՝ արջիւս բնեւո-
րեմամբ՝ ըսեն նէ, ի հարմարեալ
Լեւոպար Եկեղեցւոյն շնորհեց
պարւոյն ամեն ամբը: Ելեա նոյն
զըջացեալ Հաւասարեալներուն՝
որ Հոգեգալութեան օրերը. եւ իր
Ութօրեալ ըսեն վերի Երգը, իմ
Հետեալը ամեն անգամ 300
օրան, ու արարւոյն մէկալ օրերը
ամեն անգամ 100 օրան: Եւ
բոլորն շնորհեց: Եւ տա Եկեղեց

րագոյն և յաւիտենական հոգւոն
հոգւոց, առ'ի վայելել զնա և'ի
սիրել յաւեժաբար. որ ընդ չօր
և ընդ սնոյ հոգւոյն կենդանի է և
Թագաւորէ'ի յաւիտենան յաւի-
տենից. Ամէն :

Հայր մեր, Ողջոյն, և
Փառք չօր :

Սրբապան Պատն Պետ Բեյերրաբ'
'ի 28 Յունիս 1778ին, առ Ա-
ղբէքը չօր մեր, Ողջոյն, Փառք
չօրովս գոնի օրը մէկ անգամ ան-
մէն պըտացեալ արարով բարոյներուն
հարիւր օրճան ներառլալէ շնորհեց
'ի իշխանիւնսս : Ամենապէս ան-
մէն Հաւատարմութեան' որ Սբ
Պետրոսի և Պողոսի քանիւն, իսկ
անիկա առաջի ինն առաքել, իսկ անիկ
երբի ուրիշ առաքել ըլլալ խառնովանած
ու զերմեռանդութիւն Սրբութիւն ա-
ռած, առ Սրբերուն յամբ, իսկ

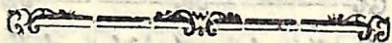
երեւոյ անուանը շնած խորանիւր
առջեւ առաջիւս քանի, ու մէ-
կըրմանիւն Սբ մերոյ սբ Լաւ-
դեցաւ, և ըստ արարման արքայան
Պատնիս Այ աղբէք ընեն նէ, Լեւ-
հարար Ալեքսանդր շնորհեց 'ի իշ-
խանիւնսս :

Դովեալ և բարեբանեալ լիցի
սբ և անձային խորհուրդն
Հաղորդութի :

Սրբապան Պատն Պետ Բեյ-
երրաբ' 'ի 24 Մայիս 1776ին, առ
հարա Աղբէքը գոնի արարման պըտ-
ցեալ, օրը մէկ անգամ բարոյներուն
հարիւր օրճան ներառլալէ շնորհեց :
Լա' Սրբանոց և Սրբան քանիւն
(այսինքն Սրբա Քառասորիկն) ուր
օրը, ու արարման անմէն չեղձալ-
ի օրը երեւ անգամ բարոյներուն

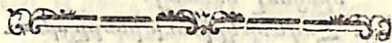
երէս հարիւր օրճան 'Ներսիս-լէ
շնորհեց: Իսկ ո՞վ որ ամենք ամեն
օր ըսէ, ե յի անգամ խոսարձանի
«- Սրբո-լէ ասեմ, «- սք Լի-
դեց-ոյ պէտք էրո՞ժ Բաներո-ն հա-
մար, ըստ զի ամեն ծայրագոյն 'Քա-
հանայապետին' արժէք ընէ նէ, Լի-
տար 'Ներսիս-լէ' իմաստըն:

Ան՝ սք՝ սք՝ ար զօրութեց, լի են
երկիրք և երկիր փառօք քո.
Փառք Հօր, փառք Արդ-
ւոյ, փառք Հոգւոյն
սրբ. ամեն:

Սրբազան Պատին Աղէմ-ն չորէս-
րասաներորդ 'ի 6 Յունիսի 1769ին,
ե 'ի 20 Յունիսի 1770ին, ամեն
արարանց զընայեալ աս երեսրբէտանք
ըսելով ամենաք Լորրորդո-լէ Գո-
լօղ յիսարանեայ Հաւարայեալնէ-
րո-ն՝

յո-ն՝ օրը հարիւր օրճան 'Ներսի-
ս-լէ-ն պրա-: Լ- իրալի օրերը.
«- ամենաք Լորրորդո-լէ օրը, ե
իր Ո-լորեալ երէս անգամ իարե-
նան զապրիլ աս 'Ներսիս-լէ-ն:
Իսկ ամենց՝ որ ամենք ամեն օր
իւնեն, «- ամեն-ն յի օրը խոս-
արձանին ե Սրբո-լէ ասեմ Լի-
տար 'Ներսիս-լէ' շնորհեց:

Սք Փերիպոս 'Ներսիս'

Եր հոգեւոր պաւլոսյան պըճած
Խրատները:

1. Սրանի ձեզի որդեակք, որ
բարեգործութի ընելու ատեն
ունիք:
2. Քահանայու ատեն Է. Գրի
D 5. Եր

- Արքայութիւնը ծուլերուն ք
թէմպէններուն համար չէ:
3. Ուրախ կեցիք որդեակք խղ-
ճահարութի և տրտմութիւն
չեմ ուզեր. հերիք է որ մեղք
չի գործէք:
4. Չափե դուրս կամ գէշ ու-
բախուէ փախիք, վնդի գըտ-
նընած քիչ բարիքնալ կոր-
սընցնել կուտայ:
5. Լոգևոր կրթութիւնները պէտ-
քը չէ թող տալ. բայց թէ
որ զբօսանք երթալ ուզէք նէ,
առաջ պէտք է մտնէք կատա-
րել, և անկից ետքը երթալ:
6. Հատաղթներով մի բեռ-
նաւորիք, քիչ ըրէք, բայց
միշտ ըրէք:
7. Չորս օրոճան մէջը սք ըլլալ
պէտքը չէ ուղեւ. վնդի կա-
տարելութիւնը մեծ աշխատան-
քով ու կամաց կամաց կը-
վայստրկի:

8. Սի ուզէք ուրիշին հողևոր
վարպետ ըլլալ, և ուրիշները
աղէկի դարձնել. դուք զձեզ
կառավարելու նայեցէք:
9. Որդեակք, պղտիկ բաներու
մէջ ձեր կամքը մեռցուցէք,
զձեզ մահացուցէք, որ մեծ
բաներու մէջ զիւրաւ կարենաք
մահացուցանել:
10. Մի իճակ, քի ինչ ըլլալը որու
չելու համար ժամանակ, խոր-
հուրդ, և աղօթք պէտք է:
11. Ողջախոհութի պահելու հա-
մար շատ մեծ օգուտ է սով-
մէն մտածմունքը շուտով խոս-
տովանահօրը յայտնել:
12. Սարմինը փափկութեամբ մի
սնուցանէք. փախէք չար ըն-
կերներէն և գէշ խօսքերէն:
13. Կատարկութի զոյշ կեցիք,
(քի պօշ մի կենաք,) մանա-
ւանդ կերպիւրէն ետքը. վնդի

առտանան ան ատենը աւելի
փորձութի կըբերէ :

14. Մէկզմէկու մի դպչիք, և ոչ
կատակաւ, իմ շախայով. և
մինակ մինակ մէկ տեղ մի
կենաք :

15. Կանանց հետ մի ընտանե-
նաք, թէև ձեզի ազգական
ըլան :

16. Դուք ձեզի մի հաւատաք,
որչափ որ զձեզ փորձած ըլ-
լաք. բայց ամմէն առիթնե-
րէն փախիք :

17. Խոնարհ եղիք, ու վար ըլ-
լալէն մի խպնիք, վնդի մաք-
րութե ճշմարիտ պահապանը
խոնարհութիւն է :

18. Շուտ շուտ խոստովանեցէք,
գոնէ ութը օրը մէյր՛ը. և Սըր-
բութի առնելը՝ խոստովանա-
հօրեմնուդ հարցուցէք :

19. Աճաճնայ ջերմեռանդ եղիք,
վնդի

վնդի Լստուծմէ շնորհք առ-
նելու աղէկ միջոցը աս է :

20. Խոստովանահայր չընտրած,
ԼՅ յանձնեցէք զձեզ. բայց
ընտրելէն ետքը դիւրաւ մի
փոխէք առանց արդար պատ-
ճառի :

21. Խոստովանած ատեննիդ ա-
ռաջ մեծ մեղքերնիդ ըսէք,
որպէսզի չըլլայ թէ վերջը սա-
տանան զձեզ փորձէ անոնք
պահելու համար :

22. Սիշտ խորհուրդ հարցուցէք
ձեր հոգևոր հօրը. և ամմե-
նուն աղօթք ապսպրեցէք ձե-
զի համար :

23. Լմմէն բանի մէջ, ու ամ-
մէն բանի համար դուք զձեզ
ձեր գլխաւորներուն ձեռքը
տուէք. վնդի կատարելութի
վաստրկելու կարճ ճամբան
հնազանդութիւն է :

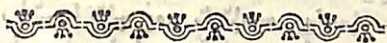
24. Միշտ անթիժք ըրէք Մ.Յ, որ
ձեզի յարատեւութե պարգև
տայ, (իմ շնորհք տայ՝ որ ա-
ղէկ բանմը սկսիք նե, մէյմը-
նալ թող չի տաք:)

25. Վսնացէք որ միշտ զՄ.Յ ձեր
աչքին առջև ունենաք:

26. Երբ որ մէկը ձեր պակասութիւնը
կըզոյցէ նե, գուք զձեզ մի
ջատագովէք, իմ փաքը մի հա-
նէք. ու նայեցէք որ ձեր գո-
վութեանը վերաբերեալ բա-
նէր չի խօսիք, և ոչ կատա-
կաւ, իմ շախայով:

27. Որդեակք, սրց Սարքը կար-
դացէք, Քարոզներ մտիկ
ընէք, աղօթքէ և ուրիշ հո-
գևոր կրթութիւններէ ետ մի
կենաք. վրդի ասոնք շատ հա-
ճոյ են Մ.Յ:

Պահպանել Որբեգրաց՝ սէ Կոյ
Սորեմ, Բարեխօսեալ
Տէ Լէ Դէ: Կերպ

Կերպ սպասաւորութե Թիւ Պատարագի:

Դպերը, այսինքն Սպասաւոր-
ութե Սարքաւոր, Շապիւր, և
որիշ Օգեւորները իմ-հայ Քա-
հանային պիտի ընէ. Եւ ևս խա-
ղաղութե զՏէր աղաչեսցուք,
ընկալ կեցո՛ւ և ողորմեա՛:

Քահանան ամեն Օգեւորները
հագնելէն ետքը, Դպերը իւ-
րագին Քահանային աջը, և
Խորհրդարարը յետը խառնէ,
ու Քահանային առջևէն Խո-
րանը կերնայ. և հոն հասած
արեւը՝ Քահանային աջ կողմը
այսինքն սաղ գին կըլինայ, ու
անոր հետ երկրպագութիւնէ. և
Խորհրդարարը Սեղանին յաի
կողմը,

հոյս, այսինքն սօղ գին հոյսին,
ո- երբեք հոյսը չլինուի, և
Քահանային յանհոյս, այսինքն
սօղ գին չլինուի:

Քահանան եկող իւր. Եւ վս
սրբուհոյ:

Դպիրը իւրապարսնան. Սքզլ՝ Ծա-
ծինն և զամ Սքս բարեխօս
արասցուք առ. Հայր՝ ի յերկինս,
զի կամեցեալ ողորմեսցի, և
գլխացեալ կեցուցէ զարարածս
իւր. ամենակալ Տր Ըժ մեր
կեցո՛ւ և ողորմեա՛:

Դ. Ընկալ Տր զաղաչանս մեր:
Գ. Ողորմեսցի քեզ Ըժ հջօրն,
և թողուի շնորհեսցէ ամ յան-
ցանաց քոց, անցելոյն, և այժ-
մոյս, և յառաջակայէն փրկես-
ցէ զքեզ, և հաստատեսցէ
յամ գործս բարիս, և հան-
գուցէ զքեզ ի հանդերձեալ
կեանս:

Ըմն:

Դ. Ըմն: Ըզատեսցէ և զճեղ:

Գ. Ըմն: Յիշեսցիւր զմեզ ա-
ռաջի անմահ գառին Ըժ:

Դ. Յիշեալ լիջիւր: Ե- երբեք

Ստից առաջի:

Գ. Դատ արա ինձ Ըժ. և ի-
րաւ արա ինձ ի դատաստանի ի-
մում:

Դ. Յազգէ՛ որ ոչ է սք:

Գ. Դու Ըժ հղօրիչ իմ ես.
ընդէր մոռացար զիս. ընդէր
տրտում դնամ ես ի նեղել
թշնամոյ իմոյ:

Դ. Ըռաքեա՛ Տր զոյս քո:

Գ. Ստից առաջի սեղանոյ Ըժ
առ Ըժ. որ ուրախ առնէ զման-
կութիւն իմ:

Դ. Խոստովան եղէց քեզ:

Գ. Ըրդ՝ ընդէր տրտում ես
անձն իմ. կամ ընդէր խռովես
զիս. յուսա՛ առ Ըժ, խոստո-
վանեա՛ նմա. փրկիչ երեսաց
իմոց Ըժ է: Փառք

✠հ. Փառք Հօր, և Որդւոյ, և:

ԴՄ. Այժմ և միշտ՝ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: Եւ ևս խաղաղութեան զՏՊ աղաչեացուք: Օրհնեսցուք զՀայր ՏՊ մերոյ Յօր Քօր. որ արժանի արար զմեզ կալ ՚ի տեղեոյ փառաբանութեան, և երգել զերգս հոգեորս. ամենակալ ՏՊ Աճ մեր կեցո՛ւ և ողորմեա՛ն:

Եւր. Քահանան ձեր կեանք, Պապերը կեանք ժամանոցները, այսինքն Բաթիսմանները խառնել, ու ալ յետոյն իսկ գրեմն, և ետքը զորք խառնել ըսելով. Եւ ևս խաղաղութեան զՏՊ աղաչեացուք, ընկալ կեցո՛ւ:

Ետք ժամանոցները պեղել իրեն, ու կեանք առաջին պեղել՝ Քահանային յանդէն իրեն:

Քահանային ժամանակը ըմբոսցած արեւիք՝

Եւ

ԴՄ. Եւ ևս խաղաղութեան զՏՊ աղաչեացուք:

✠հ. ՏՊ ողորմեա՛ն. օրհնութիւն փառք: Խաղաղութիւն ամէն:

ԴՄ. Եւ ընդ հոգեոյդ քում:

✠հ. Այ երկրպագեսցուք:

ԴՄ. Առաջին քոյ Տէր:

✠հ. Աղօթեմ ձերք իսկ: Օրհնե՛ք և կարողութիւն և զօրութիւն:

ԴՄ. Պառսխում. Սք Աճ, սք և հզօր, սք և անմահ, ողորմեաց մեզ: Սք Աճ, սք և հզօր, սք և անմահ, ողորմեաց մեզ: Սք Աճ, սք և հզօր, սք և անմահ, ողորմեաց մեզ:

✠հ. Պերք իւրեանցն ինչ,

ԴՄ. Ալեւուիա, ալեւուիա, ալեւուիա: Եւ Խորհրդաւորը խառնել Քահանային յանդէն իրեն: ու իսկ (Օրթի. և ինչ ալ ինչ կեանք:

✠հ. Խաղաղութիւն ամենեցուն:

Եւ

ԴՄ. Եւ ընդ հոգւոյդ քում :
Երկիւղածութիւն լռարութ :

Հ. Սրբոյ Եւ տարանիս որ ըստ :
ԴՄ. Փառք քեզ Տ՞ր Ե՞ծ մեր :
Պոսխուսեմք : Եւ Ե՞ծ :

Հ. Եւ երեսունը իւրեանցիկ չէ ,
ԴՄ. Փառք քեզ Տ՞ր Ե՞ծ մեր :
Հ. Հաւատարմիկ երեսն իւրեանցիկ :
Խաղաղութիւն ամենեցուն :

ԴՄ. Եւ ընդ հոգւոյդ քում :
Հ. Եւ երկրպագեցուք :
ԴՄ. Եւ աջի քո Տէր :
Հ. Եւ երեսունը իւրեանցիկ . Օրհնեալ Տ՞ր
մեր Յօ ԲՅ :

ԴՄ. Օրհնեալ Տ՞ր :
Հ. Տ՞ր Ե՞ծ օրհնեցեալ զամենեւ
սեանսդ :

ԴՄ. Եւ մէն : Եւ ընդ հոգւոյդ
քում :
Բաճանաւն եւ որ Սկիւղ իւրեանց
հայ չէ , ԴՄ. Եւ իւրեանց յետոյ
Ընդ իւրեանց :

Խա

Հ. Խաղաղութիւն ամենեցուն :

ԴՄ. Եւ ընդ հոգւոյդ քում :
Հ. Եւ երկրպագեցուք :
ԴՄ. Եւ աջի քո Տէր :

Հ. Ողջն սուր միմեանց :
ԴՄ. Եւ ի մէջ մեր յայտնեացի .
որ էնն Ե՞ծ աստ բազմեացի :
Խաղաղութիւն ձայն հնչեցաւ ,
սի ողջունիս հրաման տուաւ ,
Թշնամութիւն հեռացաւ . սէր
ընդ հանուրս սիրեցաւ : Եւ
պաշտօնեայք բարձեալ զձայն ,
տուք օրհնութիւն ի մի բերան ,
միասնական անութիւն , որում
սրովբէքն են սրբաբան :

Հ. Եւ իւրեանցիկ :
ԴՄ. Եւ քեզ Ե՞ծ :
Հ. Պատարագ ԲՅ մատչի :

ԴՄ. Ողորմութիւն , և խաղաղութիւն ,
և պատարագ օրհնութիւն :
Հ. Եւ որհրէք , սէր , և անային :

ԴՄ. Եւ մէն : Եւ ընդ հոգւոյդ
քում :

Ի

ԺԿ. Պի վեր ընծայեցուցէք զմիտս :
ԴԿ. Ունիմք առ քեզ Տր ամեն
նակալ :

ԺԿ. Եւ գոհացարուք զՏէն :

ԴԿ. Արժան և իրաւ :

Քահանայն ՍԷ Բ Ըսած առ

Կենը, Կողերը զանգալն իրեն առ-

գաւ իրարմէն : Քահանան Անէք

կերէք, և Երբէք ՚ի սմանէ

լուսնի, Կողերը Ամեն զլուսն :

և զանգալ իրարմէն :

ԺԿ. Եւ զքոյսի քոյոցս քեզ մատու :

ԴԿ. Տնայի օրհնեալ ես Տր, օրհ-

նեմք զքեզ, գովեմք զքեզ,

գոհանամք զքեզ, աղաչեմք

զքեզ Տր Աճ մեր :

ԺԿ. Խաղաղութի ամենեցուն :

ԴԿ. Եւ ընդ հոգւոյդ քուսմ :

ԺԿ. Այ երկրպագեցուք :

ԴԿ. Առաջի քո Տէր :

ԺԿ. Ող զև եղևի սա ամենեցուն :

ԴԿ. Ամեն :

Ընդ

ԺԿ. Ընդ որս և մեզ այց արասցես :

ԴԿ. Յիշեա՛ տր և ողորմես :

ԺԿ. Աճածնին սրբ կուսին :

ԴԿ. Յիշեա՛ տր և ողորմես :

ԺԿ. Եւս առաւել շորբաղան Պապն

մեր :

ԴԿ. Շնորհեա՛ Տր և ողորմես :

ԺԿ. Եւ եղևի ողորմութի :

ԴԿ. Ամեն : Եւ ի հոգւոյդ քուսմ :

ԺԿ. Եւ տուր մեզ համարձակա-

ձայն :

ԴԿ. Հայր մեր, Քնչե՛ այլ փր-

կեա՛ զմեզ ՚ի չարէ :

ԺԿ. Օհ քո է ար, Խաղաղութի :

ԴԿ. Եւ ընդ հոգւոյդ քուսմ :

ԺԿ. Այ երկրպագեցուք :

ԴԿ. Առաջի քո Տր :

ԺԿ. Կըծուի՛ և իւսն իւսն Քսի՛ն

Յի՛ն :

ԴԿ. Պոսխուսմէ, և զանգալն

Տնայի իրարմէն :

ԺԿ. ՚ի սրբութի ՍԷք :

Օհն

Կալ. Օգնեալ ինչպիսի՜ն ու ինչ
Սիսայն սք, միայն Թոր, ՅՍ ՎՍ
'ի փառս ԱՅ Հօր :

Կհ. Օրհնեալ Հայր սք Աճ ճըշ-
մարիտ :

Կալ. Ամէն :

Կհ. Օրհնեալ Որդիդ սք Աճ ճըշ-
մարիտ :

Կալ. Ամէն :

Կհ. Օրհնեալ Հոգիդ սք Աճ ճըշ-
մարիտ :

Կալ. Ամէն ինչ, ու զանգալ ին-
չարնի :

Կհ. Օրհնութիւն և փառք Հօր և :

Կալ. Ամէն. Հայր սք, Որդիդ
սք, Հոգիդ սք. օրհնութիւն և
փառք Հօր և Որդւոյ և Հոգ-
ւոյն սնչ, այժմ և միշտ և
յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն :

Քառահարմոն Էբոր իրարահայ լաւ-
ղջիլդեան, և' ի սք' ի սք ինչն ինչ'
Կալիս Կիւն զանգալ ինչպիսի՜ն :

ու Էբոր ինչ : Օրհնեալ Աճ :
Կհ. Եւ սք Արիւն քո' ի քաւուն :

Կալ. Ամէն ինչ, և մէկը զան-
գալ ինչպիսի՜ն, ու Քառահարմոն
ճեւքը Գիւնի ջուր իւրայ, և
Էբոր Խորհրդապետիւրը աջ դիւ
ինչպիսի՜ն, ու ինչը յան դիւն իւր-
ւայ :

Կհ. Որ օրհնես զայնոսիկը՝ լին-
ցնի նի :

Կալ. Իբեւ անգամ ինչ, Եղեցի ա-
նուն Տն օրհնեալ յայսմ հետն
մինչև յաւիտեան :

Կհ. Կատարումն օրինաց և մար-
գարեից :

Կալ. Ամէն. Օրհնեցից դՏի յամ
Ժամ, յամ Ժամ օրհնութիւն
նր' ի բերան իմ :

Կհ. Օրհնեալ Եղբորդ :

Կալ. Ամէն :

Կհ. Խաղաղութիւն ամենեցուն :

Կալ. Եւ ընդ հոգւոյդ քում : Եր-
կիւն

կիւղածութիւն լուարձութիւն ք.

Ք. Սրբոյ Աւետարանիս որ ըստ ք.

Գ. Փառք քեզ Տր Աճ մեր :

Պոստսումէ : Ասէ Աճ :

Ք. Աւետարանիւ իւրեանցնէ Դէ .

Գ. Փառք քեզ Տր Աճ մեր :

Ար խաչենս աղաչեցուք զՏր, զՔ.

սովաւ փրկեսցէ զմեզ 'ի մեղաց .

և կեցուցէ շնորհիւ ողորմու-

թեան իւրոյ . ամենակալ Տր

Աճ մեր կեցաւ և ողորմեա :

Ք. Պահպանեա՛ զժողովուրդս քո :

Երբ Գրիւր իտանի խորհր-

դարեւորը, և Բահանային առ-

ջուր իւրի, ու մէկ Գրիւր ի-

գրան Աւետարանիւ, այսինքն .

Պահպանեա :

